

MEDEDELINGEN.

V. W. G. „FALCO” OISTERWIJK.

F A L C O N I E U W S

Overname van artikelen is toegestaan
(onder bronvermelding)

Redactie adres :

Nico Hilgers, St. Caeciliastraat 2A

Berkel-Enschot

Penningmeester :

Gerard van der Kaa ,

van Rijckevorsellaan 17, Oisterwijk.

Postgiro : 3531190

oktober 1978

ZWARTE OOIEVAARS te Oirschot

Op maandagavond 21 augustus 1978 werden door omwonenden negen Zwarte Ooievaars (*Ciconia Nigra*) waargenomen in de omgeving van Tregelaar, ten N. van Oirschot. Dinsdagavond 22 augustus werden twee onvolwassen exemplaren gezien door Jo Swaans bij het Kinderbosch, ong. $2\frac{1}{2}$ km. noordelijk van Tregelaar. Op woensdagmorgen 23 augustus werden door Loek Hilgers 2 Zwarte Ooievaars gezien nabij 't Goor en Tregelaar; 's-middags om ong. 15.00 U. werden de twee juv. exemplaren bij het Kinderbosch gefilmd door Jo Swaans, terwijl op diezelfde dag om ong. 17.00 U. vier exemplaren werden waargenomen bij het Goor/Tregelaar door Ciska van Laarhoven en Hans van Lieshout (ook gefotografeerd). Op donderdag 24 augustus werden nog resp. één exemplaar gezien om 14.30 U. en vier exemplaren om ong. 19.00 U. bij het Goor. De laatste waarneming was op zaterdag 26 augustus ten Oosten van de Oude Grintweg (één ex.).

In de gegeven periode zijn dus minstens zes Zwarte Ooievaars in deze omgeving aanwezig geweest. Mogelijk is een oorspronkelijke groep van negen exemplaren wat uiteengevallen, waarbij 2 dieren naar het Kinderbosch gingen terwijl vier exemplaren in de omgeving van Tregelaar bleven. De rest van de groep zou dan verder getrokken zijn.

De vogels werden steeds waargenomen in 'n kleinschalig landschap met afwisselend weilanden, akkers en bossen. Vaak fourageerden ze in de daar aanwezige waterlopen (m.n. de Koevertsche Loop),

In de Avifauna van Nederland (1970) geldt de soort als een regelmatige gast en doortrekker in zeer klein aantal. De meeste waarnemingen vallen in de maanden augustus en september. De Avifauna van N.Brabant (1967) vermeldt voor de twintigste eeuw één vondst en negen waarnemingen in onze provincie. Voor Midden-Brabant zijn daar sindsdien in ieder geval de volgende bijgekomen:

5 mei 1967 1 ex. tussen Tilburg en Dongen (mw. Slikkerveer-Bakker; zie Vogeljaar 15 nr. 3)

11 sept. 1970 3 exx. Huisvennen, Boxtel (L. Hilgers)

4 en 5 aug. 1973 2 exx. Leikeven, Loon op Zand (A.v.Poppel)

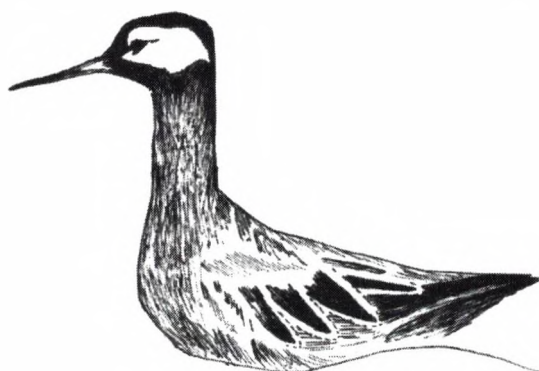
7 aug. 1974 2 exx. Tilburg (J. Vink, zie Limosa 50, nr.1/2)

2 sept. 1976 1 ex. Huisvennen, Boxtel (H. Vercreyusse, zie Vogeljaar 26, nr.2; ook gezien door F.v.Avendont)

Zowel vanwege het aantal waargenomen Zwarte Ooievaars vanwege de duur van hun verblijf kan gesproken worden een bijzondere waarneming !

Nagekomen bericht over zwarte ooievaars.

Tijdens de waterwildtelling van 9 september 1978 werd op de Leemkuilen te Udenhout door Frans van Erve ook een zwarte ooievaar waargenomen. Het betreft een onvolwassen exemplaar. Dit was de laatste waarneming (tot nu toe) van de zwarte ooievaar dit jaar

rosse franjepoot

ROSSE FRANJEPOOT te Hulten (gem. Gilze-Rijen)

Bij het zoeken naar eventuele nieuwe oeverwaluw-kolonies bezocht Victor Retel-Helmrich op 17 juli 1978 een zand-groeve te Hulten, onder het gebulder van het nabijgelegen vliegveld Gilze-Rijen. Behalve enkele oeverlopertjes en kokmeeuwen ontdekte hij op het water een steltloperachtige vogel, welke hij determineerde als Rosse Franjepoot. Op 18 juli bezochten Frans van Avendonk, Loek en Niek Hilgers deze ontgroning en noteerden toen, met behulp van o.m. een 40x vergrotende teleskoop, de volgende veld-kenmerken:

"Formaat als Oeverloper, witte wang en oogstreek, oranje-bruine hals en borst, zwarte kruin, zwarte streep in de nek tot op de rug. Vleugeldekveren geschulpt zwart, wit en bruin, ondervleugel wit, buik en onderstaart rose-bruin onderste deel van de borst met wit gevlekt, zwarte teugel snavel aan de basis geel, aan de punt zwart, poten geel-grijs. De vogel zwemt aktief rond, hapt regelmatig naar vliegende insecten en doet slechts een enkele keer een poging om prooi onder water te bemachtigen; maakt daarbij typische, tollende bewegingen. De vogel ligt vrij hoog op het water, zwemt met gestrekte nek, trekt met kop en nek bij het zwemmen. Kijkt af en toe schuin omhoog naar laag overvliegende straaljagers en een helikopter. Geluid: 'n schel 'pit'."

De Rosse Franjepoot is één van die uitzonderingen in de vogelwereld, waarbij het mannetje de broedzorg op zich neemt en niet het vrouwtje. Het broedgebied ligt vrijwel geheel binnen de poolcirkel. De soort is jaarlijks, zij het in zeer klein aantal, in Nederland aan te treffen, maar dan hoofdzakelijk aan de kust en vrijwel uitsluitend in de periode van oktober tot december. De Avifauna van Nederland (1970) vermeldt slechts zeven juli-waarnemingen. De Avifauna van Noord-Brabant (1966) vermeldt geen enkele waarneming voor onze provincie.

Deze Rosse Franjepoot (*Phalaropus fulicarius* L.) werd gefotografeerd; de waarneming werd doorgegeven aan de Commissie voor de Nederlandse Avifauna.

VLINDERS als prooi van zangvogels

enkele waarnemingen.

Grauwe Vliegenvanger/Atalanta. In mei 1977 werd op Texel, nabij de Bol, een Grauwe Vliegenvanger waargenomen, die zojuist een Atalanta gevangen had. De vogel bleef enige ogenblikken met zijn prooi op de weg zitten en vloog pas weg na met enige moeite de vlinder in zijn geheel, dus met de vleugels, ingeslikt te hebben. Medio mei 1978 kon wederom een Grauwe Vliegenvanger geobserveerd worden met een Atalanta als prooi, nu echter op het landgoed 'Zonnewende' te Moergestel. Ook deze keer werd de prooi in zijn geheel verzwolgen. (med. Ad van Lokven)

Tapuit. Op 15 juli 1978 kon op de Rechte Heide (gem. Goirle, worden waargenomen hoe een van de daar broedende Tapuiten een (niet nader gedetermineerde) bruine vlinder ving. Alvorens deze door te slikken slaagde de vogel er op de een of andere manier in de vleugels van het insect af te breken. (med. Victor Retel)

Roodborsttapuit/Koolwitje. Op 11 augustus 1978 zag ik langs de spoorbaan te Berkel-Enschot een mannetje Roodborsttapuit dat zojuist een Koolwitje had gevangen. Blijkbaar was het vogeltje wat beduusd met zijn vangst, want ongeveer tien minuten lang bleef hij ermee rond vliegen. Uiteindelijk slaagde hij er toch in de vlinder in zijn geheel, met vleugels en al, door te slikken.

Loek Hilgers.

ZWARTE SPECHTEN aktief in het najaar.

Zowel in oktober 1976 als in oktober 1977 werd op 'Zonnewende' te Moergestel een nieuwe nestholte gehakt door een Zwarte Specht. Of deze nieuwe holte werkelijk als broedplaats moest dienen zo laat in het seizoen is weinig aannemelijk; daarentegen werd wel waargenomen, dat de vogel er de nacht in door bracht. Door Ger van de Oetelaar werd in oktober 1977 iets dergelijks opgemerkt op Kampina onder de gemeente Bostel.

Indien ook in het komend najaar waarnemingen gedaan worden van spechten, die holten hakken, dan is melding daarvan bij de redaktie zeer welkom!

Ad van Lokven

HUISZWALUWEN IN OISTERWIJK 1978.

Aanvankelijk werd gevreesd, dat het aantal broedende huiszwaluwen dit jaar in onze gemeente bedroevend laag zou blijven. Vermoedelijk als gevolg van het slechte weer in april en mei kwamen de huiszwaluwen laat terug en begonnen ze slechts huiverend met de bouw van hun woningen.

Evenals het vorig jaar is in het plaatselijk weekblad 'Het Kerkklokje' een oproep geplaatst om het publiek aan te zetten tot het doorgeven van broedgevallen. Dit werd mede gedaan met in het achterhoofd de gedachte de mensen hierdoor nauwer te betrekken bij de natuur- en milieubeschermingsgedachte. Het heeft nu overigens niet bepaald storm gelopen met enthousiaste reacties; slechts 20 % van het aantal nesten is door het publiek aangebracht. Door zelf gedurende enige dagen met geheven hoofd door de straten te gaan zijn de overige nesten gevonden.

Resultaten.

1.) Bebouwde kom.

- Straten met één nest: mr. van Sonstraat, Valkenierslaan, Beukendreef, Berkenlaan, dr. Schröderlaan, Rembrandt van Rijnstraat, Kloosterstraat, Kerkstraat, Bolsiuslaan.
- Straten met twee nesten: Visserslaan, Tilburgseweg, George Perklaan, Dorpsstraat, Jan van Eyckstraat, Jeroen Boschstraat, van Kemenadelaan.
- Straten met drie nesten: Hertog Janlaan, Gemullehoekenweg, Station N.S., Durendaeldreef, Lindeparklaan, Buxtelsebaan .
- Straten met vier of meer nesten: Kapelaan Huyberslaan (21 Canterslaan (5), Klompven (4), Eikenven (4), Bremlaan (4), Terburghtweg (5), Haarenseweg (5), Pieter Breughelstraat(4)

2.) Buitengebied.

Rosephoeve	44 nesten
Wildelot	12 nesten
Arbeid Adelt	1 nest
Zwart Blek	3 nesten
Hoevenseweg	3 nesten

De enige straat waar men echt van een kolonie kan spreken is de Kapelaan Huyberslaan en omgeving. De grootste concentratie aan één gebouw in de bebouwde kom is te vinden in de Kap. Huyberslaan en aan de Haarenseweg, ieder met vijf nesten.

In de wijk de Bunders is ook dit jaar het aantal broedge-
 gevallen afgenomen: 1976 - 40 nesten
 1977 - 16 nesten
 1978 - 13 nesten

Het totaal aantal broedgevallen in de bebouwde kom bedraagt
 dit jaar 93, tegen 84 in 1977. Deze toename is waarschijn-
 lijk het gevolg van een nauwkeuriger telling in 1978.
 Het aantal nesten in het buitengebied is wel sterk toege-
 nomen met bijna 47 % ten opzichte van 1977 (een stijging
 van 43 nesten (1977) naar 63 nesten in 1978). Toch werden,
 behalve aan de Hoevenseweg, geen nieuwe kolonies gevonden

Huiszwaluwen blijken nogal strikte eisen aan hun nest-
 plaats te stellen. Zo moet de dakrand voldoende breed zijn
 (ong. 20 cm. minstens) en worden donker geschilderde niet
 bewoond; wit of crème-kleurig heeft de voorkeur. We konden
 slechts een nest vinden aan een bruin gebeitste rand.
 Vaak dienen klossen e.d. als extra steun, terwijl sier-
 lijstjes tussen dak en muur gemeden worden.

De inzenders worden bij deze bedankt voor hun medewerking
 hopelijk kunnen we ook in de toekomst op hen rekenen.

Frans van Avendonk.

ekster

HUISZWALUWEN IN ENSCHOT.

Via het plaatselijke blaadje van Berkel-Enschot (De Schakel) hebben we dit jaar voor het eerst ook in Berkel-Enschot een huiszwaluwtelling op touw proberen te zetten. Evenals in Oisterwijk was ook in Enschoot het aantal reakties gering. En de telefoontjes die we wel kregen gingen vaak over boerenzwaluwen. Natuurlijk zijn gegevens over boerenzwaluwen net zo interessant als die van huiszwaluwen maar we willen proberen eerst een behoorlijke telling van huiszwaluwen te organiseren, en als de interesse van de bevolking daarna zo groot is, kunnen we altijd nog andere soorten gaan inventariseren!

Daar de interesse echter nog niet zó geweldig was zag ook ik me genoodzaakt met opgeheven hoofd door Enschoot te gaan. Berkel is dit jaar nog buiten beschouwing gelaten. Hopelijk krijgen we daar volgend jaar ook gegevens over binnen.

Resultaten:

1)-Bebouwde kom

-Straten met één nest: 't Zwaantje, Jeroen Boschlaan, Prinses Christinelaan.

-Straat met twee nesten: Kerkstraat.

-Straat met drie nesten: Mgr. Bekkerstraat.

-Straten met vier of meer nesten: St. Caeciliastraat, (17), St. Jorisstraat(9), Klaproosstraat(8), Enschootsebaan(4), Rauwbrakenweg(17), Sportlaan(4), De Kraan (11), Mgr. Diepenstraat(6).

2)-Buitengebied

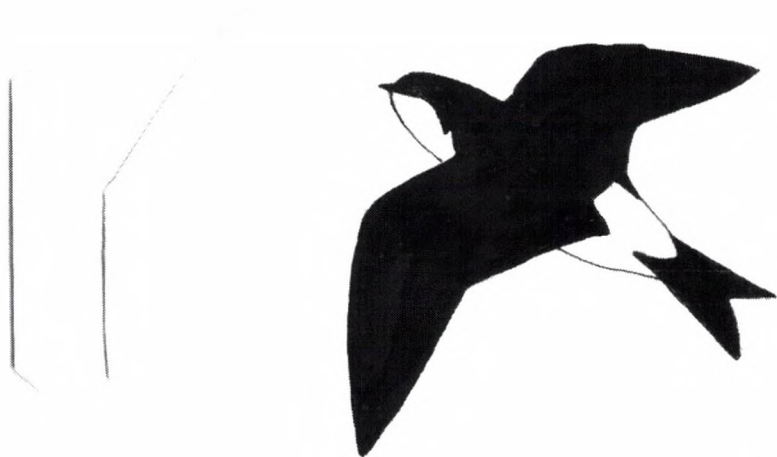
Baaneind 47 nesten, Mie Pieters 1 nest, Oisterwijkse Hoeve 1 nest.

Op het Baaneind kan men van een kolonie spreken. Al enige jaren wordt daar gebroed in vrij grote getalen, aan één huis.

In de bebouwde kom is de grootste concentratie aan één gebouw te vinden in de Rauwbrakenweg met 8 nesten.

Het totaal aantal broedgevallen in de bebouwde kom van Bnschot bedraagt 84. In het buitengebied 49. Verschillende mensen verklaarden dat ze dit jaar veel meer dode jongen onder de nesten hadden gevonden als andere jaren. Een mogelijke oorzaak is misschien dat het langdurig regende in de tijd dat er de eerste jongen waren. De oudervogels kunnen dan moeilijk aan voedsel komen. De tweede broedsels hadden over het algemeen meer succes, is mijn mening. De inzenders worden bedankt voor hun medewerking. Volgend jaar gaan we door!

Nico Hilgers.

huishwaluw

JUFFERKRANEN

Op 23 juli 1978 werd door Johan van de Wiel een Jufferkraan opgemerkt aan de Waterhoefweg te Moergestel. Kort daarvoor waren er zelfs twee exemplaren van deze soort waargenomen door Ad van Poppel. Op 6 augustus was er een Jufferkraan aanwezig in een tuin aan de Past. van Kemenadelaan in Oisterwijk. Deze vogel was in een zeer slechte konditie en niet in staat te vliegen. De heer van Dijk sr. de inmiddels verwittigde eigenaar van het Vogelpark Oisterwijk, verklaarde dat deze vogel van het Vogelpark afkomstig was; er werden nog meer exemplaren vermist. Oorspronkelijk waren ze wel gekortwiek, maar na de rui waren ze ontsnapt. Krachtens de Vogelwet 1936 is de Jufferkraan een beschermde soort, doch van Dijk heeft een speciale vergunning van CRM gekregen voor het houden van deze soort. Met het afgeven van deze vergunning werd destijds, voor zover onze informatie strekt, een daarvoor bestaande illegale situatie gelegaliseerd. Onzes inziens is het dan echter nog maar de vraag of het terugvangen van deze beschermde soort na ontsnapping daarmee ook gelegaliseerd is. Na enkele vruchteloze vangpogingen, waarbij de vogel nog eens met een afrastering in botsing kwam, vluchtte de bewuste Jufferkraan op 6 augustus in een populierebosje met dichte ondergroei en werd niet meer teruggezien. Wij blijven ons afvragen wat het edukatief voordeel is van het afgeven van dit soort vergunningen....

NIJLGANZEN

Sinds eind 1977 werden er regelmatig Nijlganzen gezien in het Oisterwijkse. Het ligt voor de hand dat deze exoten uit een of andere menagerie ontsnapt zijn. Ze werden onder andere waargenomen in het dal van de Reusel, nabij de Hondsbeghoeve en op het Staalbergven. In het voorjaar hoorden we er weinig meer van, totdat op 8 juli Gerard van der Kaa en Jo Swaans de waarneming meldden van 'n paartje Nijlganzen met vijf jongen op het vennetje ten Z. van de Kleine Oisterwijkse Heide. De oudervogels gedroegen zich zeer agressief tegenover andere vogels. Naar verluidt wordt deze soort steeds vaker verwilderd aangetroffen in Nederland.

Motorcrossen bedreigen voor zeldzame vogels

OIRSCHOT - Vogelliefhebbers hebben bij de gemeente Oirschot de noodklok geluid over de bedreiging van de vogelstand door illegaal motorcrossen op de Oirschotse Heide. Met name de in ons land zeldzaam wordende korhoenders dreigen hierdoor te worden verlevend.

Dit crossen gebeurt hoofdzakelijk op de Oirschotse en de aangrenzende Straatsche Heide. Deze zijn in gebruik als militair oefenterrein, maar dat neemt niet weg dat ze natuurwetenschappelijk en landschappelijk een waardevol geheel vormen. En ondanks het militaire geweld dat er ontplooid wordt, weet er zich een rijke vogelstand te handhaven. De vogelwerkgroep schrijft dit toe aan het feit, dat het militaire gebruik beperkt tot de zandpaden en tankbanen. De daar tussen gevormde heidegedeelten vormen bijvoorbeeld de rust- en broedplaats van de zeldzaam worden korhoenders.

Over de korhoenders wordt in de brief verteld, dat dit jaar op drie zandplaatsten in deze 23 korhanen heeft een zeldzaam hoog bij een landelijke terrein, vond men op nog slechts dertig heideterreinen in twintig of meer korhanen. De laatste jaren is de totale landse korhoen-populatie men van circa 1500 exemplaren (1971) tot ongeveer 600 in 1977.

„Het belang van de Oirschotse Straatsche Heide zal na het verstaan van de vogelwerkgroep terlichting behoeven”, aldus de Oirschotse vogelwerkgroep die in haar pleidooi voor de vogels ook wijst op de geluidsoverlast en de gevaren die het ongereguleerd crossen inhoudt voor wandelaars en stiltezoekers.

gen en beperkingen voor het betrokken gebied gelden, omdat ze de indruk heeft dat de natuurwetenschappelijke waarden onvoldoende aan bod komen. De gemeenteraad wordt ook gevraagd of er mogelijkheden zijn tot het aanwijzen van terreingedeelten waar zich enerzijds de recreatieve motorsportbeoefening en anderzijds natuurbehoud gescheiden kunnen ontplooiën. De Algemene Politie Verordening staat overigens motorsport op de openbare zandwegen niet toe, zo meent de werker.

geven B. en V. geluidsoverlast en natuurlijke. Verder verwijst het nog niet kracht zijnde Buitengebied, militair gebruik houdt geregeld.

De gemeente Oirschot is van een geruime een terrein te verkrijgen. Een terrein na over de Eindhovengendoms is van hiervoor het meest

Zondag 8 september 1978 de designa-vogelstand,

Jongens trekken meesjes kop af
Telegraaf

vrijdag 8 september 1978

RAPPORT PROVINCIALE WATERSTAAT Ruiters vernielen

De heide in Nederland wordt letterlijk voet gelopen. In ruim een eeuw is de heidegrond van ons land bestaat uit heide en als

UTRECHT, vrijdag niet op korte termijn wordt ingegrepen zullen ook deze gronden overgaan in bos of stuifzand. Dat stelt de afdeling e van de Provinciale Waterstaat in Utrechtse P. verschenen rapport op de heidevelden op de

Weer een slachtoffer

ng

Wilgen knotten gaat aardig door

rschot is overi-
ne tijd bezig om
nden waar de
mers kan uitle-
abij het viad
nsedijk.
Defe

Open veld
Om
voor
gelyk
Pro

Open veld heidevelden

speciale ruitervelden en voor
regelmatig afmaaien van de
heidevelden.
Eik weekeinde in augustus
en september ziet men men-
sen met armen vol bloeiende
heil naar huis gaan. Op ter-
reinen, welke te veel worden
betreden, ontstaat open zand

door u.
bieden. "ne"
gaanbaar worden
bijvoorbeeld door omp

Woonwagenkamp

In het woonwagenkamp in Oirschot brak gistermiddag een vechtpartij uit tussen mannen van de Rijkspolitie en bewoners van het kamp. De politie had een vermoeden dat op het kamp vogeltjes werden gevangen. Volgens enkele bewoners was het de politie die het eerst begon te slaan. Op het kamp trof de politie een vogeltjesnet aan, dat volgens de bewoners „alleen maar hing te drogen". De politie zegt geconstateerd te hebben dat er vogeltjes werden gevangen. Over het aantal politiemannen, dat op het kamp, was lopen de meningen uiteen: de politie zegt vijf mensen, maar bewoners zeggen er twaalf geteld te hebben. Wie begonnen is met slaan wil de politie niet zeggen, omdat het onderzoek voortduurt.

Vogelimitatie kost jager leven

N^oth. Zuiden
22/08/78

IRNA (UPI) - Een 38-jarige Italiaan is zondag bij de jachtseizoen doodgeschoten door een collega-jager voor een vogel werd aangetroffen.

De omgekomen jager, Renato Spinelli, stond het geluid

van een merel na te bootsen. Een andere jager, die zijn geluk wilde beproeven, loste een haarzuiver schot in de richting waar het geluid vandaan kwam. Daar stortte Spinelli kreunend in elkaar.

Hij was getroffen in borst en schouder, en bloedde dood.

GANZEN IN MIDDEN - BRABANT 1977 -1978

Dit artikel omvat een overzicht van de aantallen ganzen, m.n. Rietganzen, in Midden-Brabant in de winter van 1977-1978; de simultaantellingen, die in samenwerking met Vogel- en Natuurwacht den Bosch e.o. en Ken en Geniet uit Dongen werden gehouden zijn er in verwerkt. Een globale begrenzing van het telgebied wordt gevormd door denkbeeldige lijnen tussen de gemeenten Den Bosch, Dongen, Gilze en Oirschot. Tussen deze lijnen bevinden zich één slaapplaats en drie fourageerterreinen.

Alvorens met cijfers te gaan strooien wil ik even aandacht vragen voor problemen die het biotoop van onze ganzen betreffen. Het eerste probleem vinden we in het westelijk gedeelte van het telgebied en is geheten: 'Ruilverkaveling Rijens Broek'. Verbeteringswerkzaamheden in het kader van deze ruilverkaveling bestaan uit egaliseren en goed ontwateren van voor ganzen belangrijke terreingedeeltes. Als gevolg van deze werkzaamheden is het aantal ganzen in het afgelopen seizoen hier sterk gedaald. In de winter 77-78 werden er op werkdagen vrijwel nooit ganzen aangetroffen, in de weekeinden wel wat, maar veel minder dan in 76-77. Het is te hopen dat na beëindiging van de werkzaamheden de ganzen weer veilig in dit terrein kunnen verpozen.

Een tweede (mogelijke) bedreiging voor de middenbrabantse ganzen zijn de plannen van de gemeente Den Bosch voor een nieuwe uitbreiding en wel in de Vughtse Gement. Dit gebied is niet alleen voor de daar fouragerende ganzen van belang, maar ook voor een flinke groep Kleine Zwanen, die er het winterbivak heeft.

Als laatste noem ik de werkzaamheden van bosbouwkundige aard, die tot laat in het jaar op en bij de slaapplaats werden verricht. Hierdoor kunnen grote veranderingen optreden in de mate van beschutting. Een goede beschutting kan met name onder moeilijke weersomstandigheden van belang zijn. Nadelige gevolgen hebben we tot op heden nog niet kunnen vaststellen; hoe de uitwerking van de nog voortgaande werken zal zijn, zal de toekomst leren.

De waarnemingen.

De eerste groep overtrekkende Rietganzen, ca. 350 exx., werd reeds eind september waargenomen. De eerste pleisterende ganzen werden echter pas op 5 november gezien. Het

was een groepje van zes prachtige Rietganzen, allen van de ondersoort 'rossicus'. Inmiddels bleven grote groepen ganzen overtrekken, maar het aantal pleisterende vogels bleef tot 25 november op zes hangen. Op 26 november waren ca. 130 exx. op de slaappleats op de Kampinasche Heide aanwezig. Minimaal 90 % hiervan behoorde tot de ondersoort 'rossicus'. Er volgde een rappe stijging tot 215 exx. op 4 december en vervolgens een even rappe daling tot ca. 105 exx. op 8 december. Een nieuw hoogtepunt werd bereikt op 18 december met 270 Rietganzen, waarvan nog $\pm 75\%$ van de ondersoort 'rossicus'.

Op deze dag werd ook de eerste simultaantelling gehouden, zodat we kunnen zien waar de ganzen vanaf de slaappleats heen vliegen om te gaan fourageren. Van de 270 vertrekkende ganzen werden er 152 gezien in de Gement. Deze vogels kwamen aanvliegen uit de richting van de slaappleats en ook de aankomsttijd sluit mooi aan. (verschil tussen vertrek en aankomst ong. 20 min., d.w.z. gemiddelde vliegsnelheid van iets minder dan 60 km./u.). De resterende vogels ($270 - 152 =$) 118 werden gezien in de Rekken bij Dongen. Ook zij kwamen braaf uit de richting van de slaappleats, al had ca. $\frac{1}{3}$ deel van de vogels een iets noordelijker gelegen vliegroute. (De vliegtijd bedroeg ong. 40 minuten, wat nogal aan de hoge kant is; vaak is deze niet meer dan 30 minuten. Of dit een gevolg was van de toen heersende wind is niet bekend.)

Tuusen 18 december en de volgende simultaantelling op 31 december daalde het aantal slapende ganzen eerst tot 68 op 22 december, liep dan weer op tot ca. 220 op 23 december, en zakte dan weer af tot 170 exx. op 31 december. In de Gement werden op die dag 30 ganzen waargenomen vanuit het Zuiden. Gezien de tijd waarop ze gezien werden is het niet waarschijnlijk dat ze direkt vanaf de slaappleats kwamen. Het is echter wel mogelijk dat ze na een tussenstop in Helvoirt zijn vertrokken. Het Helvoirts Broek is door de daar-toe aangewezen waarnemer niet bezocht. Voor de overige 79 in de Gement vertoevende ganzen is geen relatie met de slaappleats op Kampina te leggen; tijd en vliegrichting wijzen op een andere herkomst. In de Rekken werden op 31 december wel interessante waarnemingen gedaan. Behalve een tweetal ganzen die uit het Westen kwamen en 50 exx. die van Kampina kwamen, werden er 130 ganzen gezien die in het geheel niet kwamen vliegen, althans niet op die dag. Dit was de eerste en voor zover bekend de enige keer dit seizoen, dat Rietganzen sliepen in de Rekken. Een verkla-

ring hiervoor moeten we zoeken in het stilleggen van het ruilverkavelingswerk tussen Kerstmis en Nieuwjaar. (In voorgaande jaren werd het terrein regelmatig als slaappleaats gebruikt).

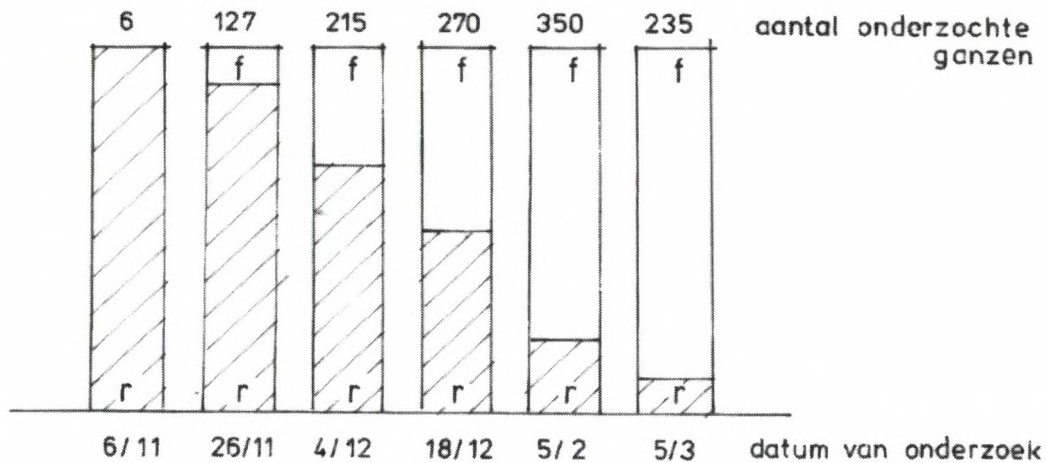
Gewoonlijk blijft het aantal Rietganzen in de tweede helft van de winter enige weken op hetzelfde nivo. Op de slaappleaats Kampina steeg het aantal van 170 exx. op 31 december via 230 exx. op 4 januari en 216 op 7 januari tot ca. 260 op 13 januari; gedurende de tweede helft van januari handhaafde zich dit aantal. Twee waarnemingen, resp. op 28 en 29 januari, van laagvliegende Rietganzen over Oisterwijk en Tilburg wijzen op pendel, ook midden in de week, tussen Kampina en de Rekken. Op 7 januari bevond zich ook een groepje van 9 Grauwe Ganzen op de slaappleaats. Een aantal keren werd ook één Kolgans opgemerkt. Bij de simultaantelling van 15 januari werden in de Rekken géén, en in de Gement slechts één gans gezien. De ong. 260 ganzen van Kampina fourageerden toen allemaal in het Helvoirts Broek.

In het begin van de maand februari steeg het aantal tot 350 Rietganzen op de slaappleaats; dit was het seizoensmaximum. Uit het recente verleden zijn dergelijke, gedurende langere tijd aanwezige aantallen niet bekend. Deze vogels fourageerden in Helvoirt en in de Gement; niet meer in de Rekken. Het aandeel van de ondersoort 'rossicus' was inmiddels tot ong. 20 % gedaald. Na 10 februari liep het aantal langzaam terug tot ca. 235 exx. op 5 maart.

In februari werden gedurende de nachtelijke uren regelmatig in oostelijke richting vliegende groepen Kol- en Rietganzen gehoord. De waarneming op 5 maart was nog niet de laatste van de lange reeks van ganzenwaarnemingen. Op 18 maart werd nog een groep van 80 hoog overtrekkende ganzen gezien; de laatste melding die mij bereikte betrof de waarneming van één Rietgans op 31 maart op de Huisvennen (Kampina).

Problematiek van de ondersoorten.

Hoewel ik in een latere publikatie hierop dieper wil ingaan, zijn de bevindingen uit de winter 1977-78 met betrekking tot de ondersoorten te belangrijk om er zonder meer aan voorbij te gaan. Kort gezegd kunnen we in Nederland twee ondersoorten van de Rietgans aantreffen, te weten *Anser fabalis fabalis* en *Anser f. rossicus*. De onder-

VERHOUDING ONDERSOORTEN ROSSICUS-FABALIS
OP DE SLAAPPLAATS KAMPINA 1977 - 1978

fig. 1

soort 'fabalis' is, wat Huyskens noemt, de 'heide-riet-gans'. Uit een verslag van de R.I.N.-ganzentelling in 1975-76 blijkt, dat pas in januari of eind december ganzen worden gezien op de slaapplaatsen in Oost-Brabant; het gaat hier om de subspecies 'fabalis'. Op Kampina kunnen we eind oktober/ begin november al Rietganzen aantreffen. Door gebruik te maken van een lichtsterke telescoop zijn deze ganzen gedetermineerd als subspecies 'rossicus'. Regelmatige waarnemingen leverden in 1977-78 het volgende schematische verloop van de verhouding der ondersoorten onderling. (fig. 1)

Het moment waarop 'fabalis' in procenten gaat heersen over 'rossiscus' ligt tussen Kerstmis en Nieuwjaar. We zien dan ook in het aantalsverloop eerst een sterke daling en vervolgens een stijging van de aantallen door wegtrekken van 'rossicus' en aankomst van 'fabalis'.

Rest mij nog eenieder te danken die een bijdrage heeft geleverd bij het tot stand komen van dit overzicht.

Frans van Avendonk.

litt.:

Ganzenwerkgroep Nederland, Voorlopige resultaten van de ganzentellingen in Nederland in het winterhalfjaar van 1975-76 -2e bericht- , Watervogels II, pag.102-114

G. Huyskens, De verspreiding van *Anser fabalis fabalis* en *Anser fabalis rossicus* in Europa buiten het broedseizoen, Watervogels II, pag. 69 - 75

VERSLAG REGENWULPTELLING 1978

De jaarlijks terugkerende regenwulptelling levert telkens weer leuke dingen op; zo ook dit jaar.

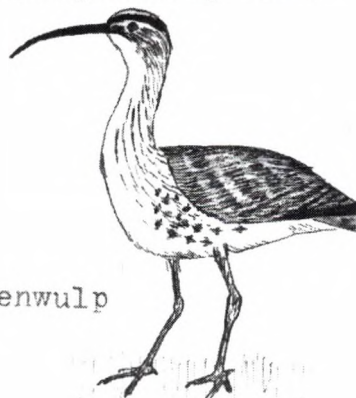
Na overleg met de landelijke koördinator van het regenwulp-onderzoek, A.J. van Dijk, werd besloten duchtig uitbreiding te geven aan het aantal te tellen slaappleatsen. Toen bleek, dat de v.w.g. 'De Kempen' geen mogelijkheid tot medewerking had, moesten we ook in hun werkgebied de potentiële slaappleatsen zelf onderzoeken. Loek Hilgers en Frans van Erve gingen kijken op de Landschotse Heide en kwamen enthousiast terug. Omdat er op de hoofdteldag diverse plaats en bezocht moesten worden en ook v.w.g. Falco niet over een onuitputtelijke schare manschappen beschikt, werd gezocht naar iemand uit de buurt van de Landschotse Heide die bereid was om daar te tellen. Peter Key werd onze man en hij vond bovendien nog een aantal studenten van het Moller-Instituut bereid hem te assisteren. Tesamen met onze 'vaste' mensen werden er op de hoofdteldag zeven terreinen bezocht, die verspreid liggen in Midden-Brabant en een aangrenzend stukje België.

Resultaten.

De eerste melding van Regenwulpen (verder te noemen: Rewu. kwam binnen op 9 maart; er werden ong. 100 exx. waargenomen op de waterzuiveringsinstallatie Noord (Vloei velden) te Tilburg. Tussen 9 maart en 10 april werden geen Rewu. meer gezien. Op die datum verschenen 95 exx. op de Vloei velden. Op 11 april werden de eerste 70 Rewu. gezien op Kampina. Om een voor eenieder duidelijk beeld te scheppen zal hieronder elk bezocht terrein worden vernoemd met de daar waargenomen aantallen.

1.) Leikeven/Waterzuivering Noord (Tilburg-Loon op Zand)

9 maart	100exx.
10 april	95 exx.
14 april	11 exx.
21 april	73 exx.
28 april	11 exx.
1 mei	65 exx.
5 mei	50 exx.
13 mei	14 exx.

regenwulp

2.) Kampina (Oisterwijk-Boxtel)

11 april	70 exx.
14 april	90 exx.
21 april	237 exx.
28 april	409 exx.
5 mei	-
12 mei	-

3.) Landschotse Heide (O.-W.- en Middelbeers)

15 april	250 exx.
17 april	300 exx.
21 april	700 à 800 exx.
25 april	1450 exx.
28 april	1272 exx.
5 mei	225 exx.
12 mei	-

4.) Neterselse Heide (Bladel en Netersel)

28 april	(122 exx.) - voorverzamelplaats voor slaaptrek naar Landsch.Hei
----------	--

5.) Klotkuil (Poppel - België)

28 april	35 exx.
----------	---------

6.) Papschot (Hilvarenbeek)

28 april	-
----------	---

7.) Wintelreven (Veldhoven)

2 mei	4 exx.
-------	--------

8.) Zwartwater - Klotteraard (Weelde - België)

1 mei	ong. 15 exx. in aangrenzend weiland
-------	-------------------------------------

Bespreking van de resultaten.

1. Leikeven/Waterzuivering Noord

Een verklaring voor het telkens zo vroeg verschijnen van de ReWu. in dit terrein hebben we niet. Het enige punt dat van invloed kan zijn is de iets westelijker ligging. Het maximum was er dit jaar lager dan vorig jaar, wat waarschijnlijk een gevolg is van de werkzaamheden aan de installatie, het in gebruik nemen van een deel van het terrein door een pony-klub en de sterk verlaagde waterstand. Dit jaar werden gelukkig geen dode ReWu. gevonden onder de hoogspanningsleiding bij de slaappleats.

2.) Kampina

Iets vroeger dan in het vorige jaar bezochten de
als van deze slaapplaats. Het aantal steeg in de laatste week
april naar een nieuw maximum voor Kampina (409 exx.).
Zeer snel na het bereiken van dit hoogtepunt verdwenen
ReWu. ook weer en vroeger dan in het vorige jaar was de
slaapplaats weer verlaten. Tijdens de waarnemingsperiode
werden verschillende verstoringen gekonstateerd, n.l. o
passerende auto's (die ondanks de slechte konditie van
pad daarvan toch gebruik maakten), door gewerschoten (o
deze van stropers dan wel van de jachtheren afkomstig v
heb ik niet kunnen achterhalen). Een derde storingsfakt
die zich van de konditie der paden weinig aantrekt, wor
gevormd door ruiters die zelfs in volle galop en doof v
het tumult dat ze veroorzaken komen langsstormen.

3.) Landschotse Heide

Dit terrein was al bekend als slaapplaats, ook bij
A.J. van Dijk. Kwantitatieve gegevens zijn echter tot n
toe nergens doorgegeven. De aanwezigheid van ReWu. verb
de ons dus geenszins, wel echter de grote aantallen. Me
een maximum van ongeveer 1.450 exx. is dit terrein de
grootste slaapplaats in onze omgeving.

4.) Neterselse Heide

Of er op de Neterselse Heide in het verleden ReWu.
hebben geslapen is ons niet bekend. In 1978 was het ter
rein in gebruik als voorverzamelplaats.

5.) Klotkuilheide

De Klotkuil is een heiderestantje ten O. van het da
van de Poppelsche Ley, waar ook in 1977 slechts kleine
groepjes ReWu. sliepen.

6.) Papschot

Het Papschot is een ven met brede oevers op de voor
lige Rovertse Heide; mogelijk een slaapplaats. Uit voor
gaande jaren zijn enkele waarnemingen bekend, doch in 19
werden er geen ReWu. waargenomen.

7.) Wintelre-ven

Dit is in ons waarnemingsgebied het meest oostelijk
gelegen terrein waar slapende ReWu. werden gesignaleerd.
Bij toeval ontdekte Loek Hilgers deze slaapplaats op 2 m
tijdens een korhoendertelling. De hoofdteldatum was toer
gepasseerd en of er voordien dan ook ReWu. hebben geslap
en hoeveel is niet bekend.

als
van

of
r-
r.

8.) Zwartwater - Klotteraard.

In de weilanden aan de bovenloop van de Oude Ley (c.q. Rethsche Loop en Ossevenneloop) worden in het voorjaar regelmatig fouragerende Rewu. waargenomen (b.v. op 4 mei: 30 exx.) De dichtstbijzijnde mogelijke slaappleaats leek ons het heiderestant aan de weg van Baarle-Nassau naar Turnhout met de vennen Zwartwater, Grote en Kleine Klotteraard en Haverven. Bij een bezoek in de late avond van 1 mei werden aldaar echter geen Rewu. waargenomen; wel 15 exx. in een naburig weiland.

Zomerwaarnemingen (najaarstrek)

Vanaf half juli werden weer Rewu. op terugtrek waargenomen. Op 12 juli werden drie exx. gezien op de Regte Heide. Op 5 augustus om ong. 20.30.U. een groep van 38, vliegend over Oisterwijk in ZW. richting. Op 8 augustus evenzo een groep van 31 exx. over Tilburg - Noord. Ook uit de omgeving van Diessen werden doortrekkende groepjes gemeld. Bovendien werden op sommige plaatsen 's-nachts overtrekkende Rewu. gehoord. Er werden geen fouragerende of pleisterende vogels waargenomen; de slaappleaatsen bleven leeg. Laatste waarneming (tot nu toe; 24 aug.) 19 augustus: 4 exx. Riels Hoefke, overvliegend.

Rest mij nog alle hieronder vermelde medewerkers te danken.

Frans van Avendonk.

-.--.-.-.-.-

lijst van medewerkers:

Frans van Avendonk, R. van Berlo, Peter Core, Mart Ermen, Frans van Erve, Karin Hertogs, Loek Hilgers, Niek Hilgers, Anne Hilverda, S. Hooydonk. Gerard van der Kaa, Peter Key, M. Knops, Ad van Lokven, F. de Loor, Ad van Poppel, G. van Rens, Victor Retel-Helmrich, E. Staal, R. Staal, Jo Swaans.

Fourageergebied en traditionele bolderplaats van Korhoenders nabij de Oirschotse Heide geëgaliseerd.

Als gevolg van de onzalige landbouw-politiek van onze opeenvolgende regeringen is opnieuw schade toegebracht aan het ekologisch evenwicht in onze regio. Op 22 september konstateerde Ad van Lokven dat het z.g. 'Ekersven' ('n ontginning aan de N.W. kant de Oirschotse Hei geëgaliseerd werd. Hoewel daarbij een bulldozer en vier vrachtwagens bij aan te pas moesten komen, probeerde men het werk toch te omschrijven als 'normaal onderhoud. Niettemin werd de Rijkspolitie te Oirschot gewaarschuwd die een proces-verbaal opmaakte inzake een overtreding van het Voorbereidingsbesluit, dat sinds 1974 voor dit gebied geldt, en waarin bepaald is, dat het zonder schriftelijke vergunning van B&W niet toegestaan is om gronden te verlagen, af te graven, op te hogen of te egaliseren. Tevens mogen geen werkzaamheden uitgevoerd worden, die een wijziging van de waterhuishouding of van de waterstand beogen. Ook tegen deze laatste bepaling is bij het 'Ekersven' gezondigd, door het trekken van drie nieuwe sloten van ong. 1.50 m. diep. Alle begrip overigens voor de landbouwer, die inderdaad in de huidige situatie bijna niet anders kan, dan meegaan in de meedogenloze konkurentieslag, die hem dwingt zijn produktie steeds verder op te voeren. Zei immers landbouw minister van der Stee op 28 augustus niet, dat er in Nederland teveel boeren zijn? (zie 'Natuur en Milieu, 78/10). Naar ons inzicht is het echter onverteerbaar, dat in deze tijd, een terrein, dat zo belangrijk is voor één van Nederlands grootste korhoenpopulaties zonder meer gladgeschoven kan worden. Op het bedoelde terrein waren in het voorjaar van 1978 tot 16 korhanen aanwezig. De totale populatie van de Oirschotse Heide omvat minstens 23 hanen en ongeveer evenveel hennen. Het intensievere grondgebruik, dat na voltooiing van het werk op het 'Ekersven' mogelijk zal zijn, zal de voedselsituatie voor de korhoenders ongetwijfeld nadelig beïnvloeden. Men dient zich daarbij te bedenken, dat er in Nederland nog maar drie andere terreinen zijn met zo'n grote populatie en dat de stand sinds 1971 met minstens 1/3 is achteruitgegaan.....

Faunabeheer - propaganda

Op zaterdag 16 september bezochten enkele leden van onze vogelwerkgroep de tentoonstelling 'Flora en Fauna' in gemeenschapshuis 'Den Herd' te Bladel, georganiseerd door de jagersvereniging st. Hubertus. Ter gelegenheid hiervan had de jagervereniging enkele geprepareerde vogels in bruikleen gekregen van Dienst Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw en Visserij. Deze preparaten waren niet voorzien van de wettelijk vereiste merktekens (de z.g. loodjes). Door onze leden Gerard van der Kaa en Nico Hilgers werd daarom proces-verbaal opgemaakt. De organisatoren wilden de voorwerpen niet in beslag laten nemen. De burgemeester van Bladel - tevens hoofd van politie - tekende daarop een verklaring als getuige van deze weigering. Het verbaal is inmiddels onderweg naar CRM en de officier van Justitie. Faunabeheer blijkt deze vogels - een Groene en een Grote Bonte Specht - ook al geshowd te hebben op de 'Game-Fair' te Groesbeek en op een jachttentoonstelling te Apeldoorn. Bij die gelegenheid werd geschermd met een onduidelijke 'algemene vergunning', die Faunabeheer zou toestaan beschermde opgezette vogels zonder de vereiste loodjes in bezit te hebben en ten toon te stellen. Zo'n vergunning bestaat volgens de Vogelwet echter helemaal niet....

DONATEURS

Reeds velen hebben hun bijdrage overgemaakt. Sommigen hebben nog niets laten horen.

Natuurlijk is dit geen opzet. Wij blijven ervan overtuigd dat ook u het plaatselijke vogelbeschermingswerk wilt blijven steunen. U w giften zijn welkom op post giro 3531190 ten name van penningmeester v.w.g. FALCO Cisterwijk.

Mensen die zich actief willen inzetten, bijvoorbeeld bij het knotten van wilgen zijn ook altijd welkom.

Opgave kan geschieden bij de bekende adressen.